

פרישתו של האלוף הרצל שפיר מתפקידו ברגע שנודע לו על מינויו מתחרהו, האלוף רפאל איתן, לתפקיד הרמטכ"ל, היא שערורייה המחייבת תיקון

המתאב

ה הודעה על מינויו של האלוף רפאל ("רפול") איתן לתפקיד הרמטכ"ל 11 של צה"ל, לוותה בשערורייה ציבורית שאסור לעבור עליה לסדר-היום. כדבכד עם ההודעה על המינוי, נמסרה גם הודעה על פרישתו של האלוף הרצל שפיר מתפקידו כאלוף פיקוד-הדרום, ועל צאתו לחופשת-לימודים. צירוף זה של ההודעות היה עלול ליצור בציבור את הרושם המוטעה, כאילו הממשלה היא שהחליטה, בריבונות, הן על מינויו של רפול והן על העברתו של שפיר מתפקידו. האמת היתה שונה לחלוטין.

שני האלופים התמודדו ביניהם על תפקיד הרמטכ"ל. משנפלה הבחירה על רפול, לא המתין שפיר. ברגע שבו נמסרה לו ההודעה על הבחירה הסופית, הודיע על פרישתו מאחד התפקידים הבכירים והחשיר בים ביותר בצה"ל.

קבלת-הפנים שנערכה לרמטכ"ל הממור נה החדש באמצעי-התיקשורת, מנעה כמעט כל תגובה ביקורתית על הצעד שנקט האלוף שפיר. הביקורת הצטמצמה במיטת פרו הערות-יאגב, כגון פסוקו של עורך

איתן - אך לא

איתן - האלוף רפאל ("רפול") איתן, עם הרמטכ"ל היוצא, רב-אלוף מוטה גור. בחירתו כרמטכ"ל לא נקבעה על סמך שיקולים פוליטיים-מיפלגתיים, אלא על סמך שיקולים ענייניים-צבאיים.

מעריב, שלום רוזנפלד: "המצב איתן אבל לא שפיר". אלא שלא ניתן לפטור פרשה זו בהתחמיות מילוליות בלבד. היא מחייבת התייחסות רצינית הרבה יותר. פרישתו המחאתית של האלוף שפיר מתפקידו, שהיתה פרישה מרצון, היא אחת מאותן תופעות רעות שצה"ל והציבור כבר התרגלו לקבלן ולהשלים עימן. כאילו גזירה משמים היא, שלא ייתכן מינוי רמטכ"ל חדש לצה"ל בלעדיתה. רעות חולות כאלה אינן צומחות בחלל ריק ומעצמן. במשך השנים השתרשו בצה"ל ליקויים רבים וחמורים. בין השאר: נורמות התנהגותיות וחברתיות פסולות בתכלית, שפרישתו של האלוף שפיר אף היא ביטוי להן.

נורמות אלה נוגעות בעיקר לאופן יישום המושגים "חובה", "שירות", "דוגמה אישית" ו"אישיוש לרעה בסמכויות" - כשהכוונה, במושג האחרון, לניצול סמכות יות לשם מטרת אישיות ולצרכים פרטיים. בין נורמות פסולות אלה מצויה גם זו שניתן לכנותה "זכות העלבון". זכות זו שמורה בצה"ל לכל, אף לקצינים הבכירים ביותר, גם לאלה שבמרוצת הקאריירה שלהם פסלו התנהגות כזו אצל אחרים והטיפו נגדה.

ששפיר

הדוגמה האחרונה לשימוש בזכות העל בון ניתנה על-ידי האלוף הרצל שפיר שפרש מייד עם מינויו של רפול כרמטכ"ל, למרות שעל-פי התוכנית ה"צה"לית היה אמור לשרת בתפקיד זה עוד כמה חודשים. היה צורך למנות לו בחופזה מחליף. בתוך שבוע אחד נמסר כ האלוף דן שומרון החליף את הרצל שפיר

הממונים הם הקובעים

ה שאזה הראשונה המתבקשת מאליה, נוכח התפטרות-המחאה של האלוף שפיר, היא אם שירת שפיר בצה"ל על-פי חוזה מיוחד כלשהו. שהיקנה לו זכות-פרישה על-פי שיקול-דעתו הבלבדי ואם לא היה חוזה כזה בין צה"ל לבין האלוף שפיר, מן הראוי לבדוק את פרשן הפרישה. אם, בכל זאת, היה לאלוף שפיר הוזה בלעדי כזה, צריך הציבור לדעת אם אכן נכלל בו סעיף המתיר לו להחליט בעצמו

שפיר האלוף הרצל שפיר, שהמשיך במסורת, זכות העל בון של הקצונה הבכירה בצה"ל, נקט אקט של פרישת-מחאה על שלא מונן כרמטכ"ל. לפניו נקט שיטה זו האלוף שרון

מו, ככל העולה על רוחו, מתי הוא נכנס לתפקיד ומתי הוא פורש ממנו. אין צורך בבקאות מיוחדות ברזי פיקוד-הדרום כדי להבין, כי העברה מסודרת של התפקיד הבכיר והקובע ביותר בפיקוד, איננה יכולה להתבצע בתוך שבוע אחד. תקופת חפיפה של חודש לפחות נראית סבירה הרבה יותר.

אופן פרישתו של האלוף שפיר יצא את הרושם כי התיכונן המוקדם של צה"ל וכוונות הרשויות הממונות בנושא זה היו הדבר האחרון שקבע לגביה. משהתברר לאלוף שפיר כי לא הוא זה שנבחר לכהן נת הרמטכ"ל הבא, הודיע על פרישתו הי מיידית. וכך אומנם היה. צורה כזו של פרישה מתאימה יותר לגן-הילדים. בצבא מסודר, הממונים הם הקובעים והמחליטים מתי וכיצד יפרוש מישהו הי כסוף להם מתפקידו. הממונים הם המוסרים את החלטתם לכפוף והוא, כמובן מאליה, מצוית. במיקרהו של האלוף שפיר שנודעו לו עוד כמה חודשי שירות בתפקיד אלוף פיקוד-הדרום, היו הממונים עליו חייבים להבהיר לו זאת. והוא היו חייב, כמובן, להמשיך לשרת בנאמנות ובחריצות, כפי שעשה עד כה, עד למוען שקבעו הממונים לפרישתו או להחלפתו חייל - ואלוף גם הוא חייל - רשאי